

اندومتریوز (Endometriosis) یک بیماری زنانه نسبتاً شایع است براساس برخی از آمار ۹ - ۱۲ درصد زنان در جهان به بیماری اندومتر یوز مبتلا هستند . این بیماری در سنین باروری خانم ها گریبان گیر آن ها می شود . یک نفر از ده نفر با رحم اندومتر یوزی به دنیا می آیند . اندومتریوز یک بیماری است که بیرون از رحم ایجاد می شود . زمان تشخیص بیماری اندومتریوز به طور متوسط دوازده سال به طول می انجامد . این مقاله از **سونوگرافی مهر ایرانیان** این موضوع را مورد بحث قرار داده است.

اندومتریوز چیست ؟

اندومتریوز ، اغلب یک ناهنجاری دردناک است ، که در آن ، بافتی شبیه به بافت نرمال پوشش دهنده داخل رحم ، اندومتر یوم ، در خارج از رحم رشد می کند. اندومتریوز عموماً در برگیرنده تخمدان ها ، لوله های فالوپ و بافت پوشش دهنده داخل لگن می باشد. بافت اندومتر ، به ندرت به اندام های خارج از لگن ، گسترش می یابد. در اندومتریوز ، بافت مشابه اندومتر ، ضخیم و تخریب شده و در هر دوره قانندگی ، خونریزی می کند. ولی از آنجایی که این بافت ، هیچ راهی برای خروج از بدن ندارد ، به دام می افتد. وقتی اندومتریوز ، تخمدان ها را در بر می گیرد ،

کیست هایی به نام اندومتریوما را شکل می دهد. بافت اطراف ، حساس شده و در نهایت بافت اسکار و چسبندگی ها ، نوارهای ناهنجاری از بافت فیبروز را به وجود می آورند ، که می تواند باعث به هم چسبیدن ، بافت ها و اندام های لگن شود. اندومتریوز می تواند باعث ایجاد درد (گاهی درد شدید) ، بخصوص در طول دوره های قانندگی شود. همچنین سبب افزایش مشکلات باروری می شود. خوشبختانه ، برای این ناهنجاری ، درمان های موثری وجود دارد.

علائم

نشانه اولیه اندومتریوز ، درد لگن می باشد ، که اغلب با دوره های قانندگی در ارتباط است. بسیاری در طول دوره قانندگی ، گرفتگی لگن را تجربه می کنند ، و آن را بعنوان دردی که بسیار شدیدتر از درد نرمال است ، توصیف می نمایند. درد با گذشت زمان ، افزایش می یابد.

نشانه های رایج اندومتریوز عبارتند از:

- **دوره های قانندگی دردناک**

درد و گرفتگی لگن قبل از دوره قانندگی آغاز شده ، و تا چند روز ادامه می یابد. همچنین شما در ناحیه کمر و شکم خود احساس درد می کنید.

- **درد در هنگام داشتن رابطه جنسی**

تجربه درد در طول و بعد از رابطه جنسی ، در اندومتریوز ، رایج می باشد.

- **درد در موقع ادرار و مدفوع کردن**

در صورت داشتن این ناهنجاری ، در زمان ادرار یا مدفوع کردن ، دردی شبیه به درد دوران قانندگی را تجربه می کنید.

- **خونریزی بیش از حد**

گاهی در دوره های قانندگی یا بین دوره های قانندگی ، خونریزی شدیدی را تجربه می کنید.

• ناباروری

گاهی اندومتريوز ، در افرادی که به دنبال درمان برای ناباروری هستند ، مشاهده می شود.

نشانه های دیگر بیماری

دیگر نشانه های این ناهنجاری ، خستگی ، اسهال ، یبوست ، نفخ یا حالت تهوع ، خصوصاً در دوران قانندگی می باشد. شدت درد لزوماً نشان دهنده شدت ناهنجاری نمی باشد. گاهی اوقات یک اندومتريوز ملایم ، با دردهای شدیدی همراه می باشد ، و اندومتريوز پیشرفته ، دارای درد جزئی بوده یا اصلاً دردی در آن احساس نمی شود. گاهی اندومتريوز ، با برخی مشکلات دیگر از قبیل بیماری التهاب لگن (PID) ، یا کیست های تخمدان ، که می توانند باعث درد لگن شوند ، اشتباه گرفته می شود. همچنین ممکن است ، با سندروم روده تحریک پذیر (IBS) ، موقعیتی که باعث تناوب اسهال ، یبوست و گرفتگی عضلات شکم می شود ، اشتباه گرفته شود IBS. می تواند به صورت همزمان با اندومتريوز بروز کند ، و تشخیص را پیچیده نماید.

چه زمان باید توسط پزشک معاینه شویم ؟

در صورت داشتن علائمی که نشان دهنده اندومتريوز هستند ، به پزشک مراجعه کنید. تشخیص زودهنگام این ناهنجاری و قرار گرفتن تحت نظارت تیم مراقبت پزشکی ، می تواند باعث مدیریت بهتر علائم و نشانه های اندومتريوز شود.

علل ایجاد اختلال

اگر چه علت دقیق اندومتريوز ، هنوز به طور قطعی مشخص نشده است ، ولی ممکن است عوامل زیر در بروز آن نقش داشته باشند:

قانندگی معکوس

در قانندگی معکوس ، خون قانندگی حاوی سلول های اندومتري ، به جای خروج از بدن ، از طریق لوله فالوپ به داخل حفره لگن باز می گردد. این سلول های اندومتري ، به دیواره های لگن و سطوح اندام های لگن می چسبند ، و در آنجا رشد کرده و به ضخیم شدن و خونریزی در هر دوره قانندگی ، ادامه می دهند.

تغییر شکل سلول های رویانی

هورمون هایی از قبیل استروژن ، می توانند سلول های رویان ، سلول هایی در اولین مراحل رشد ، را به ایمپلنت های سلول های شبیه به سلول های اندومتري ، در طول دوره بلوغ تغییر شکل دهند.

ایمپلنت اسکار جراحی

بعد از جراحی هایی مانند هیستریکتومی ، سلول های اندومتري ، به برش های جراحی می چسبند.

حمل و نقل سلول اندومتري

سیستم عروق خونی و مایع بافت ، گاهی سلول های اندومتري را به بخش های دیگر بدن انتقال می دهد.

ناهنجاری سیستم ایمنی

بروز یک مشکل در سیستم ایمنی ، می تواند بدن را در برابر شناسایی و تخریب بافت اندومتر شکل ، که در خارج از رحم در حال رشد می باشد ، ناتوان نماید.

فاکتورهای خطر ابتلا به اندومتريوز

چندین فاکتور ، شما را در معرض خطر بیشتر رشد اندومتريوز ، قرار می دهد. این فاکتورها عبارتند از:

• ناباروری

• شروع قانندگی در سنین پایین

• یائسه شدن در سنین بالا

• چرخه های کوتاه قانندگی ، برای مثال کمتر از ۲۷ روز

- دوره های قاعدگی سنگین که بیشتر از ۷ روز به طول انجامد.
- داشتن سطوح بالای از استروژن در بدن ، یا قرار گرفتن بدن در معرض دوره طولانی مدت تولید استروژن در طول عمر
- شاخص جرم بدن پایین
- داشتن یک یا دو خویشاوند دارای اندومتريوز (مادر ، عمه ، خواهر)
- هرگونه مشکل پزشکی که از خروج نرمال جریان قاعدگی از بدن جلوگیری کند.
- ناهنجاری های مجرای تولید مثل

اندومتريوز اغلب چندین سال بعد از شروع قاعدگی گسترش می یابد. نشانه ها به طور موقتی ، با بارداری ، بهبود یافته و گاهی با یائسگی ، مگر در صورت مصرف استروژن ، به طور کامل از بین می روند.

اندومتريوز چگونه ایجاد می شود ؟

اندومتريوز به وضعیتی گفته می شود که در آن آندومتر که لایه پوشاننده رحم است در نواحی خارج رحم رسوب و ظاهر می شود . این ضایعات در زمان قاعدگی تحت تاثیر تغییرات هورمونی رشد کرده و در نهایت دچار خونریزی می شود . در واقع این ضایعات همان مکانیزم دیواره رحم را بر روی اعضای دیگر از خود بروز می دهد . روده ها، مثانه و لایه پوشاننده لگن که به آن صفاق گفته می شود از بخش های هستند که آن ضایعات برای آن ها تشکیل می شود . این رخدادها عوارضی مانند: التهاب و چسبندگی را در ناحیه لگن ایجاد می کنند که در نهایت می تواند باعث ایجاد درد در خانم و ناباروری شود.

عوارض جانبی اندومتريوز

• ناباروری

عارضه جانبی اصلی اندومتريوز ، ناباروری می باشد. تقریباً یک سوم تا نیمی از زنان دارای اندومتريوز ، در باردار شدن ، دچار مشکل هستند. برای وقوع بارداری ، باید تخمک از تخمدان آزاد شود ، در لوله فالوپ مجاور سفر کرده و با یک سلول اسپرم ، بارور شود و خود را به دیواره رحم برای شروع رشد ، چسباند.

اندومتريوز گاهی لوله را مسدود کرده ، و از جفت شدن تخمک با اسپرم جلوگیری می کند. این ناهنجاری ، به روش های غیر مستقیم ، مثلاً از طریق آسیب زدن به اسپرم یا تخمک نیز ، بر روی باروری اثر می گذارد.

پزشکان به افراد دارای اندومتريوز ، گاهی توصیه می کنند که بارداری را به تعویق نیندارند ، چون این مشکل گاهی با گذر زمان ، بدتر می شود.

• سرطان

سرطان تخمدان در افراد دارای اندومتریوز ، در سطوح بالاتر ، اتفاق می افتد. ولی احتمال خطر سرطان تخمدان ، کم است. برخی مطالعات نشان می دهد که اندومتریوز خطر ابتلا به سرطان تخمدان را افزایش می دهد ، ولی این خطر همچنان در سطح پایینی قرار دارد.

تشخیص اندومتریوز

برای اندومتریوز و تشخیص آن ، و مشکلات دیگری که می تواند باعث درد لگن شود ، پزشک سوالاتی را برای شرح علائم ، از قبیل مکان درد و زمان وقوع آن می پرسد. تست هایی برای بررسی سر نخ های فیزیکی اندومتریوز ، شامل تست های لگن ، سونوگرافی ، تصویربرداری رزونانس مغناطیسی (MRI) و لاپاروسکوپی ، انجام می شود.

درمان بیماری

درمان قطعی شناخته شده ای برای اندومتریوز وجود ندارد اما راه های مثل: درمان هورمونی یا دارویی وجود دارد که می تواند علائم بیماری را تخفیف بدهد و کیفیت زندگی بیماران را بهبود ببخشد . در حال حاضر در سطوح پیشرفته این بیماری جراحی بهترین روش درمان است با جراحی ضایعات شناخته شده و از بدن خارج می شود . موفقیت جراحی به جراح بستگی دارد بنابراین به پزشک متخصصی مراجعه نمایید که تجربه و مهارت لازم در این زمینه را داشته باشد.

اندومتریوز از هر ده زن یک نفر را مبتلا می کند شما اگر به این بیماری مبتلا هستید می توانید با آن مبارزه کنید و این بیماری را جدی بگیرید . درد ناشی از این بیماری را جدی بگیرید در صورتی که به علت درد شدید قاعدگی و دردهای لگنی نمی توانید در محل تحصیل و یا کار خود حاضر شوید و یا انجام فعالیت های روزانه شما تحت تاثیر این بیماری قرار گرفته است هر چه زودتر برای تشخیص بیماری و درمان خود اقدام نمایید . درمان اندومتریوز ، معمولاً شامل درمان دارویی و جراحی می باشد. روشی که شما و پزشک تان انتخاب می کنید ، به شدت علائم و تصمیم به بارداری ، بستگی دارد.

داروی مسکن

پزشک برای کمک به تسکین گرفتگی های دردناک در طول دوره قاعدگی ، مصرف داروهای مسکن از قبیل داروهای ضد التهابی غیر استروئید ، را توصیه می کند.

هورمون درمانی

مکمل های هورمون نیز ، گاهی اوقات در کاهش یا از بین بردن درد اندومتریوز موثر هستند. هورمون درمانی ، یک درمان دائمی برای رفع مشکل اندومتریوز به شمار نمی آید. گاهی ممکن است بازگشت علائم را ، بعد از توقف درمان ، تجربه کنید.

جراحی

اگر اندومتریوز دارید و قصد بارداری دارید ، جراحی برای برداشتن ایمپلنت های اندومتریوز ، با حفظ رحم و تخمدان ، احتمال موفقیت را افزایش می دهد. اگر درد ناشی از اندومتریوز در شما شدید است ، می توانید جراحی را انجام دهید ، ولی احتمال بازگشت درد و اندومتریوز ، همچنان وجود دارد.

هیسترکتومی با برداشتن تخمدان

جراحی برای برداشتن رحم و تخمدان ، زمانی به عنوان موثرترین درمان اندومتریوز محسوب می شد. ولی امروزه متخصصان اندومتریوز ، در حال فاصله گرفتن از این روش درمان می باشند ، و بر روی برداشتن دقیق و کامل بافت اندومتریوز ، بدون برداشتن رحم و تخمدان ، تمرکز نموده اند. برداشتن رحم گاهی می تواند برای درمان علائم مرتبط با اندومتریوز ، در افرادی که قصد باردار شدن را ندارند ، روش مناسبی باشد. حتی اگر تخمدان ها سر جای خود باقی بمانند ، هیسترکتومی در بعضی از موارد ، می تواند تاثیر دراز مدتی را بر روی سلامت ، بخصوص در صورت انجام جراحی قبل از ۳۵ سالگی ، برجای گذارد.

درمان اندومتریوز با لاپاراسکوپی

لاپاراسکوپی یک جراحی جزئی است که در آن برش های کوچکی بر روی شکم ایجاد می شود تا از این طریق ابزارهای لاپاراسکوپی را داخل شکم وارد کنند، این ابزار پروب نامیده می شود در انتهای پروب ها منبع نوری قرار گرفته که ضایعات را برای پزشک واضح تر می کند.

www.mehrradiology.com